דאס סזל פון ווערטער

(פעליטאָן)

פון י. ראזען.

איך ווייס ניט פאר וואס איך האָב היינט אויסגעקליבען די טעמא פאר מיין פעליטאָן. עס קאָן זיין אז דאס איז דער פאר, ווייל איך וויל פראבירען ישריר־בען עטוואס וואס האָט ניט קיין שייכות מיט דער מלחמה, און, שרייבענדיג אויף אזא טעמא, האָף איך, וועט עס מיר גע־לונגען.

בוכשטאבען, זעהט איהר, האָבען אלע איין מזל.

אין „בלום" ווי אין „באנדיט" גע־פינט זיך דאס זעלבע אתי „ב". קייזער, קאצאפ, אין קראנקהייט האָבען איין בוכ־שטאב אין אנפאנג פון וואָרט. האָבען, אלזאָ אותיות איין מזל.

מיט ווערטער, אָבער איז שוין גאנץ אנדערש.

עס איז א מזל זאך.

דאס וואָרט בלום בעצייכענט א ליעב־ליכע און אנגענעהמע זאך וואס שמעקט און איז שעהן, וועהרענד דאס וואָרט „צוואק", למשל, איז דער נאָמען פון א זאך וואס שמעקט ניט און איז ניט שעהן אויך.

אמת, א צוואָק האָט א קאָפּ. איידער אזא קאָפּ אָבער איז שוין גלייכער נאר ניט.

מיר דאכט, אז דער קלאנג און די פארמע פון א וואָרט וואָס בעצייכענט א שעהנע זאך איז אויך שעהנער פון א וואָרט וואָס בעצייכענט ניט קיין שעהנע זאך.

שטעלט אייך פאר אז איהר קאָנט ניט קיין אידיש און איהר הערט אזעלכע צוויי ווערטער ווי חזן און לאטוטניק, און איהר וועט אין קלאנג דערקענען אז חזן האָט געוויס צו טהון מיט עטוואס שעה־נעס, ווענהרענד דאָס וואָרט לאטוטניק פאסט טאקי פאר א לאטוטניק.

פראבירט צעקייט עס:

„לא טוט ניט". ווענהרענד „חזן" איז אי דער קלאנג פון וואָרט שעהן: כאָ זאָן און די זאך — דער זינגער הייסט עס — איז אויך אן אנגענעהמע.

פראבירט זאָגט צו א פאָליסמאן אָט די דאָזיגע צוויי ווערטער: „דיאפאזאָן" און — „לעמעשקע". און כאָטש ער וויים ניט וואס ביידע מיינען דאָף וועט ער פיה־לען מיט זיין פאָליציי־סקען חוש אז דיא־פאזאָן מיינט א קאמערטאָן, דער אומפאנג פון אלע טעגער, יעדענפאלס עטוואס וואס האָט צו טהון מיט הארמאָני און קלאנג און אז לעמעשקע איז — צעקראַ־כען.

לע מעש קע. איהר פיהלט ממש אז עס איז צעקראכען.

עס איז א מזל זאך, רבותי. ניט נאר איז עס א סארט הצלחה געבוירען צו וועד־דען, א וואָרט וואס בעצייגענט א שעהנע זאך, די הצלחה איז נאָך דערגער דערמיט וואס דאָס וואָרט אליין, א הויז דער בעדייטונג, איז אויך שעהן

איהר פיהלט ממש אז דאָס וואָרט בלום, איהר הערט? דאָס וואָרט — ניט די בלום — שמעקט און איז חנ'עווריג.

איהר פיהלט, למשל, אז דאָס וואָרט „צימעס" איז א נאָמען פון אויב ניט קיין פויגעלדיגע זאך, יעדענפאלס פון א נישקשה'דיגער זאך.

אין וואָרט אליין איז שוין דאָ צימעס.

איהר פערשטעהט?

נאָך שעהנער:

איהר פיהלט ממש אז דאָס איז עפעס צום לאכען. פראבירט זאָגט עטליכע מאָל „צימעס", אזוי, לאָמיר זאָגען, א פוס־ציג מאָל, און איהר וועט זיכער לאכען, שמייכלען — בלי ספק.

עס ליגט שוין אין קלאנג פון וואָרט דאָס זעלבע אין אויך מיט נעמען.

איך רעד דאָ פון אידישע נעמען.

ווידקע, למשל, וויסט איהר אליין, אז ער פסק'ענט ניט קיין שאלות.

שמערקע, אויך ניט, דוד, ווייעדער איז שוין אנדערש.

איהר פיהלט, למשל, אז פרהציר — פעדאָצור — איז א כלי זמר. און דוקא אין בערדיטשעוו. עס איז פאראן אין ו ו אָ ר ט, רבותי.

דערזעהענדיג זיין טאָכטער איז ער גע־בליבען זיצען ווי א בעשולדיגטער און ווי ציטערענדיג האָט ער ארויס גערעדט:

— וואָס מאכסטו עפעס פויגעלע? און באלד האָט ער חרטה בעקומען אויף זיין פראגע.

אנטקעגען וואָס פרעגסטו? האָט זי אָבגעענטפערט מיט א האלב מויל. ——

— איך וויים עס? האָט ער אָנגע־פאנגען שטאמלען און פערענדיגט מיט א ווסן.

ווי א קינד האָט ער דעם קאָפּ אויף א זייט פערליינט און מיט א בעשענדען טאָן פארטזגעזעצט. איך וויים איך — איך בעמערק אז מיט דיר איז עפעס, פיהלסטו חלילה שלעכט? האָט ער האסטיג אָנ־ענפאנגען צו רעדען — זאָג מיין קינד. פאר וואָס זאָלסטו מיר ניט זאָגען וואָס מיט דיר איז, איין גאָט וויים דעם אמת, ווי ליעב דו ביזט מיר אין — און דאָ — זעה איך אז דו ביזט געוואָרען אזוי פרעמד צו מיר. פאר וואָס זאָל עס אזוי זיין.

— טאטע, פאר וואָס קלעהרסו באלד איבער — האָט זי ארויסגערעדט ווי וועג־לענדיג זיך ארויסדרעהען פון אן ענטפער, אָבער איהרע ווערטער האָט דעם אלטען לייזזערען נאָך ערנסטער געמאכט און ניט קענענדיג זיך צוריק האלטען ווייטער פון צופרעגען עפעס האָט ער ווייטער געפרעגט — עס איז אמת פייליכט לעב איך גאָר אין טעות זאָל גאָט מיר ניט שטראפען אָבער מיין קינד זאָג מיר פאר וואָס.

זיין איינציגע טאכטער

פון ב. קאָען

דער אלטער לייזער האָט די לעצטע צייט בעמערקט אז זיין טאָכטער איז מיט עפעס ניט ציפריעדען. עפעס רעדט זי צו איהם מיט האלבע ווערטער. און ער האָט זיך אלץ ניט געקענט אָבגעבען קיין רעכנונג — וואָס קען דאָס בערייטען? — זאָל עס חייסען, קלעהרט זיך לייזער, אז איך בין א צושווערע לאסט?. . . נו, איז עס דאָך איהר איינענע שולד, זיא אליין האָט דאָך מיר געצוואונגען צו פער־קויפען מיין ביסעל בעל הבית'ישקייט, און וואָס האָט מיר טאקי דארט געפעהלט טראכט זיך אלץ דער אלטער לייזער, אין איינגע הייזעל, א שטיקעל געוועלבעל. דעם ערשטען יאהר ביי מיין אָנקומען אין אמע ריקע בין איך נאָך געווען א גאסט און איצט? פיהלט ער זיך ווי אן איבערר־גער אויף דער זינדיגער וועלט.. ער האָט האסטיג צוגעמאכט דאָס תהלים'על וועל־כען ער האָט געהאלטען אין זאָגען. זיין פנים האָט אויסגעדריקט שרעק:

נו, טאקי אין דער אמת'ען, מיין טאָכ־טער איז דאָך מיר געבליבען א בת יחידה. וואָס אין דער וועלט האָב איך ניט געטהאָן אז מיין איין אן איינציג־טעכטעריל זאָל גוט זיין?

מיט זיינע האלבע אויסגעלאשענע אויר־ען האָט ער געקוקט אין דער ווייטער וועלט אריין.

דערזעהענדיג זיין טאָכטער איז ער גע־בליבען זיצען ווי א בעשולדיגטער און ווי ציטערענדיג האָט ער ארויס גערעדט:

— וואָס מאכסטו עפעס פויגעלע? און באלד האָט ער חרטה בעקומען אויף זיין פראגע.

אנטקעגען וואָס פרעגסטו? האָט זי אָבגעענטפערט מיט א האלב מויל. ——

— איך וויים עס? האָט ער אָנגע־פאנגען שטאמלען און פערענדיגט מיט א ווסן.

ווי א קינד האָט ער דעם קאָפּ אויף א זייט פערליינט און מיט א בעשענדען טאָן פארטזגעזעצט. איך וויים איך — איך בעמערק אז מיט דיר איז עפעס, פיהלסטו חלילה שלעכט? האָט ער האסטיג אָנ־ענפאנגען צו רעדען — זאָג מיין קינד. פאר וואָס זאָלסטו מיר ניט זאָגען וואָס מיט דיר איז, איין גאָט וויים דעם אמת, ווי ליעב דו ביזט מיר אין — און דאָ — זעה איך אז דו ביזט געוואָרען אזוי פרעמד צו מיר. פאר וואָס זאָל עס אזוי זיין.

— טאטע, פאָר וואָס קלעהרסו באלד איבער — האָט זי ארויסגערעדט ווי וועג־לענדיג זיך ארויסדרעהען פון אן ענטפער, אָבער איהרע ווערטער האָט דעם אלטען לייזזערען נאָך ערנסטער געמאכט און ניט קענענדיג זיך צוריק האלטען ווייטער פון צופרעגען עפעס האָט ער ווייטער געפרעגט — עס איז אמת פייליכט לעב איך גאָר אין טעות זאָל גאָט מיר ניט שטראפען אָבער מיין קינד זאָג מיר פאר וואָס.

פאר וואָס איז מאקס בייז? פאר וואָס בעהאלסטו זיך פון מיר?

בין איך דען ניט דיין טאטע, פאר וואָס זאָל אלעס צו געהן אין דער שטיל אין דען ניט גלייכער אז מען רעדט אָפען איידער איהר זאָלט עה. . . און איך זאָל האָבען הארץ וועהטאָג.

— דו ווייסט, ער ארבייט שווער, איז ער בייז — האָט זי ארויסגערעדט מיט א בייזליכע שטימע — דו מיינסט עס קומט אן אזוי גרונג! . . . .

ער הארעוועט געגוג איידער ער פער־רעגט די עטליכע דאָלאר, און וואָס האָט מען פון דעם? מעהר ווי דאָס שטיקעל ברויט? נו, און אז מען קומט אהיים און א שווערען טאג ארבייט איז מען בייז.

דער אלטער האָט זיין גאנצע טרא־געדיע דערפיהלט, אָבער וועלענדיג זיך אליין צו געבען מוטה, האָט ער זיך בע־טראכט, — בין איך דען שוין אזוי אלט? איך וועל נאָך קענען מיי ז שטערטעל בע־שטעהן.

—הערט מיינס איך וויל זאָלסט מיר אויסהערען. אויסהערען בלויז אין מוטיס. דו ווייסט מיין קינד, אז אום דיר זאָל זיין גוט בין איך גרייט געווען צו טהאָן אלעס אין דער וועלט. איך וואָלט געגאנגען שטיינער האקען, אלעס אום מיין קינד זאָל גוט זיין... ווארום וועמען האָב איך נאָך אויף דער זינדיגער ערד אויסער דיר מיין קינד. דו וועסט זעהען, איך וועל ניט פערפאלען ווערען. מאָרען איז זונטאג, אלע סטאפען, פון דער ארבייט, און צווי־שען די לאנדסלייט וועל איך טרייען זיך געפינען א שטעלע. מיט גאָטעס הילף מען וועט מיר ניט לאזען פאלען. . . .

— נאדיר, איך רוד צו איהם ווי א מענש, און ער דערצעהלט מיר א גאנצע געשיכטע — האָט זי אויסגעשריען.

— אָבער קינד מיינס, דענקסטו, איך וויים ניט אז עס קומט אן שווער ביז מען פערדיענט דעם סעגט? טאקי פאר וואָס זאָל איך ליגען אויף זיינע דארע ביינער? קינד מיינס האָב קיין פאראיבעל, איך בין ניט שולדיג מיר אלע זיינען ביי גאָט אין די הענד, מסתמא האָט גאָט אזוי גע־וואָלט. מיט גאָטס הילף וועל איך ניט פער־לוירען געהן...

— אָבער טאטע, פאר וואָס זאָלסטו אזוי זיין? איך האָב דאָך נאָר ניט גע־מיינט — האָט זי שוין גערעדט האלב ווי־נענדיג — פאר וואָס זאָלסטו אזוי זיין — אז איך א ווייגענדע ארויס פון צימער.

דער אלטער איז געבליבען שטעהן ווי פערשטיינערט, ווי א שולדיגער האָט ער געכאפט דאָס תהלים'ל.

— שיר למעלות אשא עיני אל ההריס מאין יבא עזרי — האָט זיין אלטע שטימע געקלונגען.

פון צווייטען צימער האָט זיך געהערט א פערשטיקטער געוויין...

אויף מיין רייזע

— פון —

אב. נאלדבערג

דער יונגערמאן זיצט אונרוהיג אויף זיין פלאץ . . . דער צוג לויפט דורך א וועלדעל, דער ווינד לויפט דורך די בוימער און עס ווערט א גערויש, דער צוג לויפט ארויס פון וועלדעל און לאוט זיך געגען דער זונן, וועלכע ווי וואלט וואנטקען צו איהם פון אויבען, פון די דיינע הימלי: קום, קום . . . געגען ליכט, נא דיר דערווייל א בוקעט שטראהלען א מתנה, בוקעט נאָך בור־קעט . . . אויף דעם פענסטער ביי וועלכען מיר זיצען טאנצען חדוה'דיג די גילדענע שטראהלען.

דער יונגערמאן הויבט ווייטער אָן: איהר פאהרט אין קע־נעדע, אויב איהר זייט פראַ־דייטש, האלט'ס מויל. קענעדע איז ניט קיין פלאץ פאר דייטשלאנד'ס פריינד. ס'איז מיין עצה־טובה. האָב אייך געשטערט, זייט מיר געזונד — זייט מיר געזונד.

דער יונגערמאן איז אוועק. קענעדע איז אין קריעג. עס פערגעסט זיך אפט, אז די קריעג איז אויך אין אמעריקא אי־בערהויפט, פערגעסען עס די וואס וואָהנען אין די סטייטס. די קריעג איז אָבער ניט נור אן אייראפעאישע. אויך אמעריקא איז בעטהיילינט.

באלד איז די גרענעץ: דאָס איז ניט קיין ווירקליכע גרע־נעץ, נור די בעקאנטע דמיונ'דיגע ליניע, וואס אין דער מאטע־מאטיק: אָט איז רעפובליק, אָט איז א קאָלאָניע פון דער ברי־טישער אימפעריע. צוויי בעזונדערע מדינות. קענעדע איז אין קריעג, אויף דעם רעכטען אמת. כ'שמעק שוין דעם פולווער. א אידישער חוס־הריח. וואס־וואס, אפשר זיינען אנדערע חושים ביי אונז אָבגעשטומפּט געוואָרען, אָבער ניט דער חוש־הריח.

פולווער איז אין דער לופט. איך זעה נאָך ניט קיין סאָל־דאטען, הער נאָך ניט קיין טרובען. דאָס קומט שפעטער, איך בעמערק אָבער פון דעם ווי אזוי איינציג לייענען די צייטונג־נייעסען זיינען דער מלחמה, אז דאָ איז מען אנדערש פעראינטערעסירט אין די פאסיזונגען, ווי מען איז אין די שטאאַ־טען. ביי אונז איז מען אויף פעראינטערעסירט, עס איז אָבער ניט דאָס. אינזערע זיהן זיינען נטיאויף די שלאכט־פעלדער, קענעדער — יאָ. דער הילוק איז א גרויסער.

באלד קומט צו מיר צו דער קאָנדוקטאָר פון באהן און פער־פיהרט מיט מיר א געשפּרעך וועגען דעם „ווערא ון וואס איך בין".

איך ערקלעהר איהם בקיצור נמרין, א ווארט א רענדעל און פאָרש איהם מיט די אויגען. — פון רוסלאנד זייט איהר מאכט ער, א י י ע ר לאנד ווערט איצט פערווייסטעט דורך די באר־בארען. דאָס שעהנע גרויסע רוסלאנד. אָבער איהר דארפט ניט זאָרגען, עס וועט קומען דער יום־הדין. ברוטאליע וועט זיך שוין אפרעכענען מיט די בארבארען אויף פאר א י י ע ר לאנד.

איך דריק צו די ציין: א י י ע ר לאנד. דאָס ווארט שטעכט מיר ווי א צוגליהטע נאָדעל. איך האלט זיך ניט איין און פלאץ ארויס: בין טאקע פון רוסלאנד, בין אָבער ניט קיין רוסע, ביגאָא איד. דאָס לאנד איז בכן ניט מיינס, איך האָב געמוזט פון דארט אנטלויפען ווייל מען לאָזט אונז דארט ניט אפילו פריי אטעמען.

— הי־הו, אזוי שאָקעלט דער קאָנדוקטיר מיט דעם קאָפּ, זייט איהר ניט פאר די עלליים, הייסט עס?

איך דערשפּרעך בין סכנה און פערטיידיג זיך: ניין, ניט פאר, ניט מיין עסק. איך בין ליטעראל, בין אלס אמעריקאנער בירגער מחויב צו זיין נייטראל, כך צוה עלינו ווילסאָן ירום הודו. א פערזאָג פון פרעזידענט, סער.

— נייטראל? — קרימט ער איבער — און וואס איז מכח די הרוגי־לוסיטאניא. א י י ע ר ע קינדער, האָבען איצט די בארבארען גע'הרג'עט אהן א ווארנונג. איהר שוייגט?

איך האָב געזעהן, אז איך האָב זיך אריינגעכאפּט, אז „מיין לאנע איז ערגער פון גובערנאטאָר'ס" דער מאן וויל אן ענט־פער אין מיין ענטפער קען מיך קאסטען פער אין מיין ענטפער דען מיך קאסטען מיין בעזוך אין קענעדע, ואס טהוט מען? שלעכט, בין איך ארויס מיט אפענע קארטען.

האָב איהם דערקלעהרט וואס עס מיינט צו זיין א איד אין רוסלאנד. איינינע פאקטען, אָבער עס איז געווען נעוג און ווען איך האָב געענדיגט, האָב איך איהם געפרעגט: איז דען אונטער די אומשטענדען ניט שעהן פון מיר ווען איך בין נייט־ראל אין דעם זינן פון געזעץ?

דער קאָנדוקטאָר האָט א ווייל געשווייגען. דאן האָט ער צוגעצעט: איך בין אליין אקעגערער, אָבער איך פערשטעה האָב געהערט וועגען רוסלאנד, איצט וויים איך.

ער איז אוועק. איך בין דאָ געווען אין איין פחד פאר דעם „השיבנו נאזאד". ער פערשטעהט טאקע, נור דאָך קאן מען מיר הייסען מוחל זיין. ניט ער — נור דורך איהם. עס וועט אפשר זיין אן עולה, וועל איך האָבען ביי איהם די עולה.

האָב שפעטער, ווען ער איז צוריקגעקומען אין פון זיין ווייטערדיגען געשפּרעך אויסגעפונען, אז ער איז סאָציאליסטיש געניינט, זיך בערוהיגט.

מסר'ן מיך וועט ער ניט. וועט מען מיך אריינלאָזען אין דעם געבענשטען לאנד טראץ דעם חטא וואס איך בין ניט פאר רוסלאנד. מחמת גענען ענגלאנד בין איך קיינמאָל ניט געווען.

ווען מיר זיינען אריבער די גרענעץ, האָבען זיך אין צוג בעוויזען אמת'ע סאָלדאטען. ביי יעדער סטאנציע געהן ארויף אין געהן ארויס סאָלדאטען.

דאָס לאנד איז אין מלחמה. אויף די בריקען שטעהן סאָל־דאטען מיט געלאָדענע ביקסען און היטען.

די וואסער־לייטונגען ווערען בעוואכט אז דער שונא זאָל ניט אָבטהון קיין שפּיצעל.

די פרעסע האָט אין דער ערשטער צייט ארויפגעוואָרפען א פחד אויף דער בעפעלקערונג מיט א „דייטשען עליך, קענעדע!" און אז „פון צפון וועט קומען דער אונגליק" פון די פעראייניגטע שטאאטען וועלען ארויף אויף קענעדע א מחנה דייטשען און וועל־לען עס איבערפאלען. אלץ דייטשען איז אלץ צו גלויבען. היינט דייטשען קענען אלץ. אין קענעדע איז געוואָרען אונרוהיג. ערשט איצט האָט מען זיך אביסעל בערוהיגט.

אָבער די דייטשען אין קענעדע האָט איהר נאָך אלץ ניט וואס מקנא צו זיין. זיי זיינען אין גלות. מיין ווייך הארץ האָט רחמנות, כאָש אין אמת'ן איז עס ניט קיין גרויסער אונגליק. נישקישה זאָלען די דייטשען האָבען אויף אין קענעדע ארויסגע־וויזען זייער אפענע שנאה צום אונגליקליכען גלות־פאָלק, זאָ־לען זיי זעהן וואס שנאה מיינט און וואס בלבולים מיינען.

איך בין אין טאראנטאָ ניט געווען פאר ניין יאָהר צייט. ווי די שטאָדט האָט זיך עס געביטען אין דעם משך. ווי די שטאָדט איז עס אויסגעוואקסען און האָט זיך צושפּרייט. א שער־נע שטאָדט איז טאראנטאָ. איבערהויפּט ארויסצו אין די נייע געגענדען וואו די רייכע וואָהנען. פאלאצען, בוימער־אלעען און גערטנער. אויף אלעס ליגט אזוי פיעל זאָרגלאָזיגקייט און רוהע, גליק און זעלינקייט. אויך דאָ ווערט אלץ שנעל גע־

(פארטזעצונג אויף פיידזש 6.)

מלחמה בילדער

א שטיקעל לייטנוואנט.

לאנג איז דאָס ווייסע שטיקעל לייט־וואנט געלעגען אין שופלאד פון דער גע־לער קאָמאד און געוואָרט.

יחוס'דיג שטאָלץ פלעגט זי זיך ליגען אין בכבוד'ן ווינקעל און וועבען איהרע זיסע חלומות.

און נעהאט האָט זי פון וואס שטאָלץ צו זיין, דען געוואוסט האָט זי איהר ווערטה און פיהלען פלעגט זי דאָס יערעס מאָל, ווען עטליכע מאָל אין טאָג פלעגען זיך פארזיכטיג צום ווייסען שטיקעל לייט־וואנט צוריהרען צארטע הענד און גלעטען זי מיט די ווייכע ווארימע פינגער, און שפּיעלען זיך דערמיט און פערטראכטען זיך דערביי, עפּסס מאָדנע פערטראכטען זיך . . .

די דאזיגע צארטע הענד זיינען געווען די הענד פון א בלה־מיידעל, און דאס שטיקעל ווייסע לייטנוואנט איז בעשטימט געווען פאר איהר אויף — חתונה וועש...

די צייט פון דער חתונה האָט זיך אונ־טער גערוקט. א ליאדע טאָג האָט מען שוין געלאָזט ארויסנעהמען פון דער גע־לער קאָמאד דאָס שטיקעל ווייסע לייט־וואנט, וועלכע האָט שוין געדולדיג גע־ווארט, עס זאָל קומען די ריכטיגע צייט.

נאָר דאָ איז אונערוואַרטעט געשעהן דאָס, וואס ס'איז געשעהן — אין איין פינסטערען פריהמאָרגען איז אין שטע־טער א בהלה געוואָרען. אידעל האָבען איבערגעלאָזען זייערע הייזער און קרא־טעל, זייער גוטס און פערמעגען און זיי ווייגען אהער אין דער גרויסער שטאָדט פערוואָרפען געוואָרען אָבצוריכטען נלות...

ווידער אמאָל האָט זיך דער שולאלד פון דער געלער קאָמאד אויפגערוקט און דאָס מאָל שיין ניט מיט דער שטענדיגער רוהיגקייט און פארזיכטיגקייט, נור מיט פּלוצלונגען רעש און בהלה, און ניט קיין ווייסע צארטע פינגער, נאָר קאלטע צי־טערענדע הענד האָבען דאס ווייסע שטי־קעל לייטנוואנט ארויסגעצאפּט און פעסט צום הארצען צוגעדריקט, און צוזאמען מיט אן אלטען טאטען, וואס האָט געטראגען א פעקעל בעט־גענוואנד אויף דער פלייצע, און א געפעהרליך־קראנקע מאמע מיט צוויי קינדער ביי דער זייט זיך געלאָזט אין וועג אריין.

דערפון איז בעשטאנען די פאמיליע און דערפון איז בעשטאנען דאָס האָב און גוטס. מעהר האָט מען אין דער גרויסער בהלה ניט געקענען ראטעווען.

נאָר ווען די וואנדערענדע פאמיליע האָט ענדליך דערגרייכט אין דער גרויסער שטאָדט און גענומען זוכען א שטיקעל ווינקעל וואו דעם קאָפּ אנידערצולעגען אין דערווייל די פאמיליע קלענער געוואָ־רען, און פון די האָב־און־גוטס פעהלט שוין אויף עפעס.

די קראנקע מאמע איז געשטאָרבען און דאָס שטיקעל ווייסע לייטנוואנט איז פער־נוצט געוואָרען אויף תכריכים . . .

א פאָר שטיוועל.

דריי פלעגען זיי יעדען טאָג קומען אין דער ביליגער קיך מיטאָג עסען — א טאָ־טע און צוויי בחורים.

נאָר ניט צוזאמען פלעגען זיי קומען.

פריהער פלעגט אָבעסען דער טאטע דאן פלעגט ער אוועקגעהן און עס פלעגט קו־מען דער עלטערער בחור, און אז דער בחור איז אוועק איז געקומען דער צוויי־טער.

דעם אויפזעהער, וועלכער האָט זיי שוין אלעמען געקענט, איז די זאך אביסעל אויפפאלענד געוואָרען.

— איז דען ניט בעסער — האָט ער איינמאָל א פרעג געטהן דעם איינגערען זוהן — דאָס איהר זאָלט קומען אלע צו־זאמען און אָבעסען צוזאמען? און א בעזונדערען ארט ביים טיש וואלט איהר זיך געקענט פערנעהמען, און איהר אלע וואָלט געגעסען פריש ווארים עסען.

דער יונגער בחור איז רויט געוואָרען געשווייגען א ווייילע און דאן שטאמלענדיג געענטפערט:

— פערשטעהט איהר, מיר האָבען ניט מעהר ווי איין פּאָאר שטיוועל, איז פריי־הער געהט אין זיי אוועק עסען דער טאָ־טע; אז ער קומט אהיים טהוט ער אויס די שטיוועל און מיין ברודער טהוט זיי אָן, און ווען מיין ברודער ווערט פערטיג, טהו איך אָן די שטיוועל . . .

רוסען אטאקירען איף דער בעסאראַ־ביער גרעניץ.

פאריז, אקט., 17

א דעפעשע וועלכע די האָוואָ אגענ־טור האָט ערהאלטען פון צוריך, שווייץ, אונטער נעכטיגען דאטום לויטעט: דאס די רוסען האלטען כסדר אין אטאקירען די דייטשע פאזיציאָנען אויף דער נאָכ־צער לענג פון בעסאראביער גרענעץ. זייער ארטיללעריע איז טהעטיג און גוואל דיג.

גרויסע מאסען טרופען זוכען אין גרויס פערצווייפעלונג צו נעהמען די פאר־זיציאָנען דורך שטארקע אָנגריפע.

די שלאכט ווערט פארטגעזעצט אונ־אויפהערליך.

דער אייזערנער קרייץ

אויף דער אייזערנער פרונט

אין אלע פרונטען

אין אלע לענדער

אין אלע ים

אין אלע לופטען

אין אלע הימלען

אין אלע הערצען

אין אלע מוחות

אין אלע אויגען

אין אלע אויערן

אין אלע מילדע הענד

אין אלע הארטע הענד

אין אלע אויפגעהויבענע הענד

אין אלע אויפגעלעגטע הענד

אין אלע אויפגעשטעלטע הענד

אין אלע אויפגעבויט